

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՆԻՒՄ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԻՆՆԵՒՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԶՄԻՒՆԻՒՄ ՈՒՐԲԱԹ 10 ՅՈՒՆԻՍԻ 1859

ԹԻՒ 601

ԶՄԻՒՆԻՒՄ, 10 ՅՈՒՆԻՍԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Երեւոյ ամսոյ 12-24ին օրը խիստ մեծ և ուժեղ ձախտամարտութիւն մը եղաւ։ Սոյն օրը քանի որ արեւը և արեւմտեան լուսնը 200 հազար քանակով զօրք կենդանացուցանէին, որոց զէմքայէցին, գրեթէ նոյնչափ զօրութեամբ, Վաղարշապատ կայսրը և ինքն ինքի թագաւորը, Վաստիկ զօրաբանակը, որուն Վրանչիկոս Յովսէփ կայսրը անձամբ կը հրամայէր, մեծ քաջութեամբ մարտնչեցաւ թշնամւոյն հետ։ Սակայն Վաղարշապատը և ինքն ինքի Վաղարշապատը, սիրական եռանդը և անդուգական արիւնքով ինչպէս միշտ, այս անգամ ևս յաղթող գտնուեցաւ, և Վաստիկները, որ Մինչև գետէն անցեր էին թշնամւոյն վրայ յարձակելու համար, օտարական գարձաւ նոյն գետոյն միւս կողմը անցնել և հետզհետէ ետ քաշուեցան, գաղղիացի և օտարներու զօրաց ձեռքը ձգելով 3 դրօշակ, 30 թիգանսթ և 6000ի չափ գերի։ Իսկ մեռելոց և վիրաւորելոց թիւը 35 հազարի կը հասնէր, կրտսեր Վաղարշապատի միւս ան ալ մեծ եղեր է։ Քանզի կը հաստատեն թէ 20 հազարի չափ սպանուեալ կամ վիրաւորուեալ են։

Այս մեծ ու յիշատակաց արժանի յաղթութենէ ետեւ, Նաբոլէոն կայսրը և Վիլհելմ-Վիմանուէլ թագաւորը քաջաբերական յատուկ յայտարարութիւններ տարինք օրական պատուէրներ ուղղեցին իրենց զօրաբանակացը։ Այս յայտարարութիւնները առաջինից Վաղարշապատ անտէրութեան վերջը կը հրատարակեմք ի տեղեկութիւն մեր ընթերցողաց։

Իրուսիոյ տէրութիւնը, որ քարեպտեհ անթի կը պատէր, հաշտութեան առաջարկութիւններ ընելու պատերազմող տէրութեանց, փութացու, Սոլթերիոյ օրոշիչ ձախտամարտութենէ ետեւ, իւր խաղաղասիրական ջանքը ի գործ դնել։ Իրուսիոյ այս օրոշումը, որուն վրայ իմաց տրուած էր Ռուսաց կառավարութեանը, նմանապէս Նիզիոյ դաշինքին, սիրով

ընդունուեցան այս տէրութիւններէն և ժամանակ չանցած հաշտութեան առաջարկութիւններ ըլլալով, նախ և առաջ զինադադարով մը ձեռք բերուեցաւ ի մէջ պատերազմող տէրութեանց միջև 3-15 օգոստոսի։ Յետ այնորիկ, ըստ խնդրոյ Նաբոլէոն կայսր, տեսութիւն և խորհրդակցութիւն մը եղաւ ի Վիլհելմ քաջազօրեղ Վաղարշապատի և Վրանչիկոս Յովսէփ կայսր (Վաստիկ)։ Այս տեսութեան վախճանը քաջազօրեղ եղաւ քանզի հաշտութեան նախաշաղկը սրբաւարները ընդունուեցան յիշեալ երկու վեհապետներէն և իրենց ստորագրութեամբ հաստատուեցան։

Արեւելեան Վաղարշապատի մը վրայ, որուն պատճառով նախագահ պիտի ըլլայ Հռոմի Վոյսթը։ Այստեղից կայսրը խաղի վրայ ունեցած իւր իրաւունքները Վաղարշապատ կայսրը կը թողու։ որ իւր կողմէն ինքն ինքի թագաւորին կուտայ զանոնք։ Վենետիկի նահանգը Վաստիկ կայսրը ձեռքը պիտի մնայ միշտ անկայն միանգամայն իտալական Վաղարշապատի ամբողջացուցիչ մէկ մասը պիտի համարուի։

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Վրոպա չափով իշխանը Վերլին երթալով մասնակից եղաւ խաղաղասիրական ջանից և առաջարկութեանցը զորս Ռուսիոյ կառավարութիւնը ըրաւ Վաստիկ և Վաղարշապատ կայսրաց։

Այս հաշտութեան աւետարտը ըրաւ խիստ բարի ներգործութիւն մը ունեցաւ իւրաքանչիւր մէջ, ազգային զանազան պարտամուրհակաց գիշերը բարձրացան, և հասարակաց յարգը (քրեւտի) սկսաւ դարձեալ կենդանութիւն ստանալու։

Սոլթերիոյ ձախտամարտէն ետեւ, Վաղարշապատ կայսրը հետեւեալ օրական պատուէրը ուղղեց իւր զօրաբանակին։

Օրհնուրք,

Թշնամին, որ կը կարծէր թէ կարող պիտի ըլլայ յայնկոյս Քիւրդ գետոյն վաւերել զմեզ, Սոլթերիոյ գարձաւ անցաւ, սակայն դուք կարող

եղաք ինչպէս միշտ, արժանաւոր կերպիւ պաշտպանելու Վաղարշապատը։ Սոլթերիոյ պատիւը, Սոլթերիոյ պատիւը կը գերազանցէ քան զընդհանրապէս խաղաղութեանը։ Սոլթերիոյ և Վոյսթի միջև 12 ժամ դէմ դրիք 150-000 զինուորաց ճգանցը։ ձեռք բաժանուած յարձակումը չարդիւնեցաւ։ Բաղարշապատ թշնամութեան թշնամւոյն և ոչ սարսափելի դիրքերէն որ կը տարածուէին ձեռք առնել 3 միջին ընդարձակութեամբ։ Հայրենիքը, որ իւր շնորհակալութիւնը կը մատուցանէ ձեռք ձեռք քաջութեանը և ձեռք յարատեւութեանը համար, կողքայ իւր այն զաւակացը վրայ որ այս պատերազմին մէջ կենսաբերին կորուսին։

Երեք դրօշակ և 30 թիգանսթ առինք, 6000 գերի բռնեցինք։ Սարտերիոյ զօրաբանակը միւս անգամ քաջութեամբ գէմ դրաւ թշնամւոյն զօրացը, որ թուով գերազանց էին իրմէ։ Նիզիոյ արժանի է ձեռք հետը թշնամւոյն գէմ քաշելու։ Այս արեւնահեղութիւն անօգուտ պիտի չլլայ Վաղարշապատը և ժողովրդը բարօրութեանը համար։

Սարտերիոյ թագաւորը ևս յետագայ օրական պատուէրը ուղղեց իւր զօրաբանակին,

Օրհնուրք,

Իսկ Վիլհելմ գետերը թշնամւոյն ձեռքէն էին բաց դուր երկու ամիս պատերազմէ ետեւ, անկէց յառաջ քաշեցին, և յաղթութենէ ի յաղթութիւն հասաւ մինչև եզրերը։ Այս քաջ ըստած շինք և Սոլթերիոյ գետոյն, փառաւոր ճանապարհին մէջ, ուսկից անցաւ ընկերութեամբ մեր վիճ և զօրաւոր դաշնակցին, ամեն տեղ ձեռք ապացոյցներ տուիք զինուորական հրահանգութեան և դիւցազնութեան։ Այդ իրաւամբ կը պարծի ձեռք վրայ, բոլոր խաղաղ, որ իւր պատուականագոյն դաւկները մեր զօրաբանակը յուղարկած է, ծափահարութեամբ կը գոչէ ձեռք քաջութիւնը, և ձեռք յաղթութիւնները իրեն համար վստահութեւ պատճառ մը և բարեգուշակ նշաններ են իւր ապագայի բարօրութեանը։

Եւ ու մեծ յաղթութիւն մը ըրիք դարձեալ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԶԱՄԱՆԱԿԱՆ
ԻՆՆԵՒՍԱՆԵՐՈՐԴ
 ԽԱՆԻՊԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆԻՆ
 ԹԻՒՆՈՒՍԻՈՅ
 ԱՌԵՒՏՐԱՐ ՀԻՄՆԱԳԻՐ ՆՈՐԻՆ

Այս նշանը ձախտամարտէ հետեւ բանին ի հրատե Զոր էն ելոյց, այն որ ասաց, Եղիշի ըրա, եւ եղեւ։

Քան զարիւնին ընթանելիս սա զեզ մը առաջ փարատէ, եւ զաղմուտը վիճն անաղին ի գրովտ փոխէ շուրջ զեւրէ։

Այս բարաւ քաղաքներու գերազանց քանապոյս, Քան զՍոլթերիոյ եւ ընկնեալ երգարանաց ձայն ազգոյ, եւ յայտ առաջ բարձր պատուով ընդհանրապէս ամենեւց, եւ մարդաշատ քաղաքս ինքնին պարտապէս վեմբ արատայ։

Մովսէսական ջրով ցայտեալ, ի մեզ աղով Մարտոյայ, կարկաշտահ ընդ վրտակաց ահա արիւն յորդանոս։

Սոլթերիոյ արեւել ընդմիջեալ նախաններէն Եւրոպա։

Եւ ո՛վ ըզբեղ աստ յորինեաց, պերճ խանձարուրը համարաց կամ ո՛ր զաղմուտ, ըզբնարա, ըզբնարա միւր պարգեւէ հրաշքան։

Ու՛մ նախընտայ ձօնի, թերթի վիճն Յարութիւն Սոլթերիոյ, թերթի օրհնուրք, 19 Մայիս 1859։

ՄԵԾԱՆԱԲՈՒՆԻՆ ԽԱՆԱՊԱՆԻՆ ԻՆՆԵՒՍԱՆԵՐՈՐԴ
 ՕՐՈՍՏՈՍ ԿԱՅՍՐ ՔՐԱՆԱՍՏՈՒՆԻ ՏԻՐՈՂ
 ԲԱՐԵՊԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆ
 ԱՄԵՆՈՂԱՄԱԾ ԹԱԳԱՒՈՐ ՊԱՆԱՏՈՒՆ
 ԵՎԵՆԵՑԻՈՅ ՀԱՆԱՍԱՑԵԼՈՅ

Յիսուսի Վրիտտոսի ծառայ Վանիկէ կաթուղիկոս ամենայն Հայոց և ծայրագոյն պատրիարք Երարատեան Վրիտտոսի սրբոյ Լիմանին։

Իմանալոյն զօրութեամբ ներկայացեալ առաջին բարձրագոյն Վրիտտոս ամենազորամեծ սուրբ թագաւորութեան ձեռք, խոնարհ երկրպագութեամբ զփոխեալ օրհնութիւնս հանդերձ քրիստոսական ողջունիւ Զեզ մատուցանեմ։

Յուստինից ժամանակաց կայսրը Հռոմայեցւոց մեծագոյն զթաւրութեամբ բարեբար և ողորմած են եղեալ միշտ թագաւորաց և քահանայապետաց Հայոց և ողջոյն ազգի նոցա, և մինչև ցայսօր ժամանակի անմահաց ունի եկեղեցի։

(1) Սոլթերիոյ Բարեբար Զիւրապէս մը յետեւին անցաւ այս նամակը, զոր հանգիստեալ սրբապատուութիւն Նիկէի խաղաղութեան, յայն 1808 Բարեպաշտէ առիթ մը գրեւ է առ Սոլթերիոյ Զիւրապէս։ Յիշեալ նամակը Իրեւանի Նշանաւոր գրաւոր մը, արժանի կը համարուի եւս պարտիւ, որպէս անոր յիշատակ, յետ ժամանակաց, անկէ ԼԵՂԵՂ։

Զեյի Հայաստանեայց և պարծի նովա միշտ։

Ի՞նչ ի բաղմանալ անտանելի նեղութեանց և աշխարհակործան մեծամեծ խռովութեանց յԱրիա և մանաւանդ յաշխարհս Հայոց, որ ըստ օրէ զրկեալ յամենայն բարեբաղութեանց, ահա հարկաւոր ամբ են, զի վան ժամանակոյ ի յետին նուաստութեան, իբրեւ ի մոռացոնս եմք յամենալուսափայլ մոտաց հասարակարեւմտ կայսրաց Հռոմէացւոց։

Սարախ եմք և առաւելուցէս դոհանամք զԱրտուծոյ և զանպատու շնորհաց ողորմութեան նորա, զի բարեբար անխարկութեամբ նորա առ մեզ, եկն ի նմին ժամանակի ի Վրիտտոսէջ Վրիտտոս Երարատեան, խոհմութեամբ և իմաստութեամբ հոգեւոր գետնայն Զեռոյ մեծաշահման կայսրութեան առ բարեբարոյ և ողորմածագոյն բարձրատիճան Հահն հզօրաց Պարսից և առ յատուկ պաշտպանն սրբոյ Վրիտտոս մերում, ողորմութեամբ և մարտիրոսութեամբ և իմաստութեամբ գերապատուեալ Արարատ Սրբոյ օրդի նորա, բարձր բարեմիտեղ։ Արեւելական նշանակիր, լուսնի լուսնի լուսն, զոր կարեմք հանգունեալ ընդունել նշան մեծաշահոյն ողորմութեան Արտուծոյ, որպէս երբեմն Հայրենի աշխարհի զաղուկին յորժամ ի տապան անդր տատանեալ ծիպոյ յերես աշխարհայեղ ձոյց ջուրց։

վերստին ձեր արիւնը թափեցիք յաղթելով յաղթաթիւ թշնամոյ մը՝ որ պաշտպանեալ էր զօրաւոր զիւրքերէ :

Սոյժեւորիցի և Սան-Մարթինիցի օրը, որ յետոյսրիկ հռչակուոր է, մարտնչեցաք արշաւուսէն մինչև խոր գիշեր : ձեր անվեհեր գլխաւորաց առաջնորդութեամբը թշնամոյն բաղմամբը յարձակմանցը գէմքրիք և վաճառելով ստիպեցիք զիս որ Սինչիս գետոյն անդին կողմը անցնի զարձեալ, ձեր ձեռքը և ճակատին դաշար ձգելով զինուորներ, գէնք և թնդանթներ :

Իւր կողմանէ, Վաղարշապետ զօրաբանակը նը մանօրինակ արդիւններ և նմանօրինակ փառք ձեռք բերաւ, նոր աղագոյցներ տալով այն անգութեան քաջութեանը, որ դարերէ ՚ի վեր աշխարհիս դարձադուր կը հրաւիրէ իւր զիւրացաւնական զօրախմբաց վնաս :

Յաղթութիւնը մեծամեծ զոհեր պատճառեց մեղ. բայց Լեւոնյան տեսնելով այս աղնուական արիւնը հեղեալ նուիրական գործոյ մը համար, պիտի հասկընայ թէ ինչպէս յատուան արժանաւոր է ազգաց կարգը անցնելու :

Օ ինուորք :

Երբ թիւաց ճակատամարտութեանց վրայօր հրատարակած օրական պատուէրներուս մէջ, շատ անգամ առիթ ունեցայ նշանակելու ձեր մէջէն շատերուն անունները : այսօր բոլոր զօրաբանակը կը նշանակեմ օրական պատուէրիս մէջ :

Ի բանակեալ Սօվորթէլայի, 13-25 յունիսի :

ԱՐԵՎԵՏԵԼԸ-ԵՄՄԱՆՈՒԷԼ

Ազգի մը քաղաքակրթութեան և յառաջագի մութեան գլխաւոր միջոցներէն մէկը վաճառականութիւնն է : Եւս աղնուական արհեստը երբոր Լեւոնյան և Սինչիսի լուսաւորեալ ժողովրդոց հետ խոհեմութեամբ և կանոնաւոր կերպիւ ՚ի գործ կը դուրսի, ոչ միայն արդիւնաւոր կը լինի ՚ի մասին արտադրութեան, որ եւն հարստութիւնը և ճակատութիւնը, այլ և այս օրինակ վաճառականութիւն ընող ժողովուրդը ներքին ու հոգւոյ բարեգլուս կը ձգտանայ, այս իրեն միտքը կը լուսաւորուի զանազան օգտակար հմտութիւններով և քաղաքակրթութեամբ ու սիրտը բարոյականութեամբ և ուրիշ ազգակազմի առաքինութիւններով կը զարգարուի :

Եւս մեր ըստները հաստատուած համար հարկ չէ կարծեմք ուրիշ օրինակներ յառաջ բերել բաց ՚ի Նեղիցի ժողովուրդէն : որուն աշեն կերպիւ այս տոտիճան յառաջագի մեղուն գլխաւոր միջոցներէն մէկն ալ վաճառականութիւնն է : զոր անխնայ ջանքի ինքոր կը գէնէ միշտ :

Ուրիս եմք անունով որ այս ճշմարտութիւնը ընդհանրապէս ծանուցեալ է սցմեմեր ազգէն :

Իսկ ևս կարե պատմել զմէնջ յիշեալ դեռ պատն ձերոյ ամենողորմած լուսաւորման սուրբ կայսերութեան : այս մէք վտառահացեալ յառաւորութեան թիւերը : Սինչիսի թիւերը և ՚ի բարեբար ակնարկութիւնս նախին աթուակաւոյ ձերոց, առտէն ՚ի ծագութեանց ՚ի ծուկն անկեալ առաջին ամենողորմած աթուակաւ ձերոյ բարձրագոյն կայսերութեան, որպէս աթուակաւի Քրիստոսի Լուսաւոր մերոյ, յանձն առնելը շնորհաց աշխարհատարած ողորմութեան և մարդասիրութեան ձերոյ զմեզ և զԼեւոնյան Վարապետեան և զամենայն հոգեւորական և զմարմաւորական շայոյ, և ամենախնարհաբար խնդրեմք, զի ուր և տարածեցիք ողորմութիւն լեւոնյան ձերոյ կայսերական մեծութեան, եղիցի հոյանի Ազգի և Կիւղեցոյ շայաստանեայց :

Այլ լէր ամենողորմած օգոստոս սուրբ կայսր, և մեք յուսով մեծաւ միտք, որոյն ազգաւ, ազգութարար վասն անդին կենաց ձերոց և վասն բարոյ պալատի ձերում :

Օգոստոս ինքնակալ :

Ձերոյ բարձրագոյն կայսերութեան

Խոնարհ ծառայ և աղօթարար, Խաչատուր ամենայն շայոյ և ծայրագոյն պարբերալ Վարապետ լեւոնյան արքայ իշխանի :

ԴԱՆԻԷԼ

1808 յունիս 16 ՚ի սուրբ Լեւոնյանի օր յԱրարատ :

որ ժամանակէ մը ՚ի վեր հոգ կը տանի առեւտրական յարաբերութիւններ հաստատուել Նեղիցի, Վաղարշ, Սինչից, Լեւոնյան, Վարապետ և ուրիշ քաղաքակրթեալ ազգաց հետ : Եւս երկիրներուն մէջ քանի մը շայոց վաճառատունք արդէն հաստատուած են և տարակոյս չկայ թէ ապագա առեւտրական ամենքն ալ յաջողութեամբ յառաջ պիտի երթան : Եթէ անմիաբանութիւն և նախանձը, որ մեր ազգին կործանմանը պատճառ եղած է ՚ի սկզբանէ անտի, իրենց մէջէն բոլորովն արտաբերուելու : Վանդի առանց միաբանութեան, առանց փոխադարձ ձեռնուուութեան և եղբայրսիրութեան, աննար է որ ժողովուրդ մը կարող ըլլայ յառաջ գիտնելու :

Վանդիսթեմի մեր յարգելի թղթակիցը հետեւեալ յօդուածը յաղարկած է մեզ, որ պատուական տիգրէսութիւններ կը պարունակէ ՚ի մասին առեւտրական յարաբերութեանցը որ շայոց ազգը շատ ժամանակ չէ, հաստատած է Վանդիսթեմի հետ :

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ ՈՍԿԱՐ

Ի վերայ հայկալուս վաճառատնոց որ ՚ի Վանդիսթեմ :

Թուրքիայի շայերը Նեղիցի երթալով անկեց անցընք իրենց սկզբնէն գրեթէ 21 տարի է և Վանդիսթեմի մէջ համապատասխան շայոց առաջին վաճառատունը Վաքամաճեան եղբայր տունը կրնայ համարուի զոր 1838ին վերջերս հիմնադրեցին : Իսկ օրինակին հետեւելով, մինչ 1855 բաւական հայազգիք վաճառատուն հաստատեցին ՚ի Վանդիսթեմ, բայց անմիաբանութեան ու նախանձութեան, որ գոյացաւ քաղաք երևան ելաւ մէջերէն, շատ ետ ձգեց իրենց, որոյմէ ամենք այս պատճառաւ փոխ կրեցին և ամենք ուրիշ պատճառաց համար իրենց օրինակներէն օրինակներով : Վանդիսթեմի պատերազմը մեծապէս օգնեց Վանդիսթեմի շայ վաճառատնոց որոց թիւը հետեւեալ քաղաքներով մինչև 24ի հասաւ : և յայնման թիւերին առաջարկութիւն մը կը տար փոքրիկ մասունք մը կառուցանելու, որ առանց գործադրութեան մնաց մինչև ցայսօր :

Վանդիսթեմի հայազգի անուններ վաճառատունը 1856ին վերջերս հաստատուեցաւ Սինչիսի լեւոնյան եղբայր ձեռքով : որոց օրինակին հետեւելով, քանի մը ուրիշ Վանդիսթեմի շայեր ևս եկան : բայց յետոյ դարձեալ անեց թիւը նուազեցաւ : Վանդիսթեմի մէջ գտնուող հայազգի վաճառականաց կացութիւնը աղէկ է, որոնք բոլոր մեծի մասին արդի ազգային բարեկարգ դպրատանց յառաջագիմ աշակերտներէն են և ազգասիրական քաղով վստեալ երկրաւարադք : Վանդիսթեմի սկզբն և նախանձը անոնց մեծագոյն մասէն հեռացած է, որչափ որ կարելի է, և զարար իբրեւ եղբայր կը սիրեն և կը յարգեն քիչ կամ շատ : Նեղիցիցոց համակրութիւնը ձեռք բերած են, թէպէտ շատ ժամանակ չէ որ Վանդիսթեմ կը ընկնի : Եթէ այս շաւղին մէջ յարատեւելու ըլլան, կը յուսեցուի թէ ևս առաւել կը յառաջագիմեն :

Շայերէն լրագրութիւն մը՝ ազգասիրական ջանք յարգելու հետեւ Յոհաննէսի Յովսէփեանի, ընդունուած է Վանդիսթեմի վաճառականաց ակմանցին (պօրսա) մէջ ՚ի պէտս հայազգի վաճառականաց, և որուն տարեկան արժեքը յիշեալ ակմանցը կը լծարէ :

Հաւաստի այս տեղ գտնուող շայ վաճառատնոց անունները՝ զորս այբուբենական կարգաւ կը նշանակեմք :

Յարգել տեսք :

Լեւոնյան Կաթիկ և ընկերք .	Պօլեցի
Շարէնց օրդի .	"
Վաղարշեան թովմա .	"
Վերստեմեան Պօղոս .	"
Յակոբեան Ս. և Օ .	"
Յովսէփեան Յովհաննէս և ընկերք .	"
Յունանեան Վրիգոր և ընկերք .	"
Պ. Պարոյ և ընկերք .	Օմիւռնացի .
Սարայեան Վ. Օ .	Պօլեցի .
Սարթեմեան Յովհաննէս .	Օմիւռնացի .
Վարպետեան Վարդ .	"
Վաքամաճեան Սանուկ .	Պօլեցի .
Վաքամաճեան Յովսէփ և ընկերք .	"
Վարդու մեծան Սկրտիշ .	"

Եւս շուրջակէն կը տեսնուի որ ընդամենը 14 շայ վաճառական կամ վաճառատուն կայ ՚ի Վանդիսթեմ : որոցմէ 11ը կոստանդնուպոլսցի և 3ը Օմիւռնացի են :

Շատ անտեղի խօսքեր կը լսեմք երբեմն մեր գիւրահաւան ազգայիններէն Վանդիսթեմի վրայօր : քանզի կոստանդնուպոլս շատերուն այնպէս հասկըցուցած են թէ Վանդիսթեմի մէջ արեւ չծագիր և գրեթէ տիւ և գիշեր սեւ ամպով ծածկուած է : և ամենք ալ ըսած են թէ ջուրը անըմպելի է : Եւս անդեհութիւնները սխալ են : քանզի ջուրը շատ անոյշ է և արեւը կը ծագի, ու եղանակին համեմատ օդ կուռնեմք : Սոյոք է որ Վանդիսթեմի օդը առողջաւորաւ չէ : բայց վնասակար ալ չէ : Ինչպէս ուրիշ տեղեր, նոյնպէս հոս ալ տարին չորս եղանակ ունի : ամառը իր արեւը և ձմեռը իր անձրեւը : Եթէ ամառուան մէջ քաղաքէս քանի մը մշուն հեռու գիւղ մը ելեն, գրեթէ կոստանդնուպոլսյ պէս պայծառ օդ կը գտնեն : Չեմք փոքր ինչ նպատակաւ ունենք կողմէն տարածել ազգայնոց մէջ այս անհիմն լուրերը, որոնք վնասաւթիւն պատճառելով, ազգային յառաջագիմութիւնը կարգելուն : Բայց մեք, մեհամազդի և զբարց վտառահար շարժելու համար կրնամք անոնց օրինակ բերել զՆիւնբըր, որոնք բաղմամբ են թէ ՚ի Վանդիսթեմ, որ օրըստ օրէ կը յառաջանան ամենայն մասամբ, և մէջմէկ եկեղեցի շինած են յիշեալ վաճառաւոր քաղաքացի մէջ, ու իրենց օրդիքը յունեալէն մէջ վարժելու համար յատուկ յայն դաստիարակներ ունին :

Ոմանք ՚ի մերազնեցի հաւատացուցեր են շատերուն ՚ի կոստանդնուպոլս թէ մէկ մարդու համար տարին 300 լիւա սթէրլինգ անպատճառ ծախք կը թաւ : որ բոլորովն սուտ է : քանզի հանգիստ կեանք մը վարելու համար տարին 150 լիւա սթէրլինգ շատ է քիչ չէ : Բայց ուրիշ բան է եթէ մէկը կողմէ իրեւ լրատ մը ապրիլ և մեծամեծ ծախք ընել և յայնմամ տարին 1000 լիւա ևս չբաւեր :

Կարծեմք թէ այս ամեն սխալ և անհիմն լրաց տարածման նպատակը անձնական շահը և ինքնասիրութիւնն է : զոր ժամ է արդ մէկ կողմ թողուլ և ընդհանուր ազգին յառաջագիմութիւնը օգուտը փնտել, որուն մէջ կը պարտնակուի մեր մանուկներ օգուտն ուր :

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

Կարե և Սինչիսի անուն օմանեան շղթանոց :

Եւս շղթանաւորէն առաջինը մայիսի 17-29ին մեկնել է Վերստեմի վրայէն Վրդի և կոստանդնուպոլս երթալու համար : և շատ ապրանքով ու պատրաստ դրամոց ծրարներով (ամանեթ) բեռնաւորեալ ըլլալէ ՚ի դատ, 300 հոգիի չափ, արք և կանայք և մանկուկք ճանապարհորդ ունի եղեր : որոնք բոլորովն կորսուել են : Վասն զի Վարեաց ծովեղբայրներէն՝ Լեւոնյանի կազմութեանը հասած լուրերէն կիմացուի, որ յիշեալ շղթանաւոր, մեջը եղած ամեն ապրանքներով և ճանապարհորդներով, ընկղմել է Տիւմիսթեմ քիչ մը հեռու :

Եւս գոյազգ արկածը ստեղծելու գէպք մըն է : որ շատ ընտանիք սեւ սուգի և խորին տխրութե մէջ ձգեց : Իզմիրի շայ հասարակութիւնը ևս իւր պատուական անգամներէն երկու անձանց կորստեանը վրայ կը ցաւի դառնապէս : որոյմէ մէկը հայր էր յաղնաթիւ գերդաստանի :

Սինչիսի շղթանաւոր, որ օմանեան ընկերութեանը կը վերաբերէր, ինչպէս նաեւ Կարե, յունիսի 13-25ին առաւտուուն մեկնել է Վերստեմ գրիպէն : հարուստ բեռնաւորութեամբ մը և գրեթէ 350 ճանապարհորդով : Եւս գոյազգ շղթանաւոր ևս իզմիր հանդիպելով կոստանդնուպոլս պիտի երթար : Իւր մեկնելէն օր մը ետքը շղթանաւոր ահագին բուքարեւով (ջաթըր) մը տարսեր է և մեքենաները դադարեւ են : Ինչմը ժամանակ անցնելէ ետեւ ամեն մարդ իմացեր է թէ շղթանաւոր ծակուել և ընկղմել վտանգի մէջ կը գտնուի : Եւս ցաւալի կացութեանը մէջ նուազեալ ամենին իւր պարտքը չկատարելէ

